

การวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องของทั้งของต่างประเทศและในประเทศ และยังไมพบว่ามีการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์สากลในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" แต่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกันหรือคล้ายคลึงกับการวิจัยนี้เป็นบางส่วน คือ

ในปี พ.ศ. 2504 ชีริน ปาทอเรีย¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้อุปกรณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจการใช้อุปกรณ์การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาว่าครูผู้สอนได้ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ครูได้ใช้อุปกรณ์การสอนอะไรบ้างหรือไม่ และได้ผลมากน้อยเพียงใด โดยสังเกตการสอนวิชานี้ในโรงเรียน 4 แห่ง คือ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนมัธยมสาขิตวิद्याลัยครู และโรงเรียนมัธยมสาขิตวิद्याลัยวิชาการศึกษา อย่างละ 1 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่สอนวิชานี้เป็นประจำอยู่ประมาณ 35 ปี มีความรู้และบุคลิกภาพดีพอสมควร และมีความสนใจต่อนักเรียนปานกลาง ส่วนในเรื่องอุปกรณ์การสอนนั้น ครูไม่มีใครเห็นประโยชน์นักทั้งยังไม่ทราบวิธีใช้หรือวิธีผลิตอุปกรณ์ง่าย ๆ ขึ้นใช้เพื่อประกอบการสอนให้ได้ดี วิธีการสอนส่วนใหญ่ครูยังใช้แบบบรรยาย ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าอุปกรณ์การสอนจะให้ประโยชน์ก็ต่อเมื่อครูมีความเข้าใจถึงหลักการและวิธีใช้เป็นอย่างดี ครูจะต้องมีความรู้ทางจิตวิทยาการเรียนรู จะต้องมิตักษะในการใช้วัสดุและเครื่องมืออุตสาหกรรมศึกษาต่าง ๆ โดยมีฝึกฝนตนเองหรือเข้ารับการอบรมอยู่เสมอ เนื่องจากอุปกรณ์แต่ละอย่าง

¹ชีริน ปาทอเรีย, "การใช้อุปกรณ์ในการสอนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" (วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2504).

ย่อมมีวิธีใช้แตกต่างกัน สิ่งที่ควรคำนึงถึงมากที่สุดคือครูควรจะรู้จักผลของอุปกรณ์การสอนง่าย ๆ
ขั้นนี้ นอกจากนั้นยังจะต้องมีทักษะในการเลือกและประเมินคุณค่าของอุปกรณ์อีกด้วย

ในปีเดียวกันนี้เอง สนิท เย็นเป็นสุข² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์จะสำรวจทัศนคติและความสนใจของครู
และนักเรียนที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนในจังหวัดพระนครและธนบุรี เพื่อเป็นแนว
ทางจัดพิพิธภัณฑในโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากหนังสือที่เกี่ยวกับการจัด
พิพิธภัณฑ การทำอุปกรณ์การสอน หลักสูตรและแบบเรียนที่ใช้ในชั้นมัธยมศึกษา ตลอดจนได้
สอบถามผู้มีความรู้ทางด้านนี้หลายท่านด้วยกัน นอกจากนี้ยังได้ทำการสำรวจโรงเรียน 6
แห่ง ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า มีโรงเรียนเพียง 2
แห่ง เท่านั้นที่มีพิพิธภัณฑประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามครูทุกคนมีความต้องการที่จะมีพิพิธภัณฑ
ประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้การสอนประวัติศาสตร์ได้ผลดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ครูควร
พานักเรียนไปชมโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์อย่างน้อยเดือนละครั้ง ส่วนใน
เรื่องเนื้อหาวิชาก็ไม่ควรให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือเพียงเล่มเดียว แต่ควรฝึกหัดให้
นักเรียนไปหาความรู้ด้วยตนเองและวิจารณ์ผลการค้นคว้าเหล่านั้นด้วย ถ้าทำได้โรงเรียน
ควรจัดตั้งพิพิธภัณฑประวัติศาสตร์ขึ้น นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนหรือริเริ่ม
จัดตั้งพิพิธภัณฑประวัติศาสตร์ในโรงเรียนอย่างน้อยที่สุดก็อาจจัดเป็นแบบรวมกลุ่มโรงเรียน
หรือภาคการศึกษาหรือเป็นแบบพิพิธภัณฑเคลื่อนที่ โดยเปิดโอกาสให้ครูนักเรียนเข้าชมหรือ
มีบริการให้ครูยืมได้เช่นเดียวกับห้องสมุดเคลื่อนที่ และเพื่อให้เกิดผลดีควรมีการอบรมครู
และนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ห้อง การจัด การดูแลเก็บรักษา ที่สำคัญที่สุดคือโรงเรียนอาจ
ติดต่อขอความร่วมมือจากชุมชนทางด้านการบริจาคการยืม และการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่

² สนิท เย็นเป็นสุข, "พิพิธภัณฑประวัติศาสตร์สำหรับโรงเรียนมัธยม" (วิทยานิพนธ์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2504).

เป็นโบราณสถานหรือโบราณวัตถุในประวัติศาสตร์ ครูควรคำนึงอยู่เสมอว่าการที่จะให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์นั้นจะต้อง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นใหม่มากที่สุดด้วย

ในปี พ.ศ. 2505 อารีรัตน์ สุกเมธี³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครธนบุรี" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการที่ทำให้การ ศึกษาวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ได้ผลดีแก่นักเรียนมากที่สุด ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ตลอดจนโรงเรียนสาธิต รวม 8 แห่ง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนส่วนมากเคยไปศึกษาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่เพียงปีละครั้งหรือไม่เคยเลย ในการที่โรงเรียนจัดพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่นั้นนักเรียนส่วนใหญ่มักไปร่วมด้วยทุกครั้ง สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษานอกสถานที่ส่วนมากใช้เวลาไปกลับในวันเดียวกัน และทุกโรงเรียนที่ทำการสำรวจได้ทำประเมินผลภายหลังการไปศึกษานอกสถานที่โดยการให้นักเรียนเขียนรายงานส่ง ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการที่จะพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่แต่ละครั้งนั้นจะต้องให้นักเรียนได้ทราบถึงความมุ่งหมายอย่างชัดเจนโดยการจัดให้มีการประชุมพิเศษเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปเสียก่อน การกำหนดระยะเวลาในการไปควรจัดให้เหมาะสม ถ้าน้อยเกินไปจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เพราะควรมีเวลาให้นักเรียนศึกษาอย่างทั่วถึง ส่วนพาหนะโดยสารสำหรับนักเรียนนั้นถ้าทำได้กระทรวงศึกษาธิการควรมีบริการรถเช่าในราคาถูก แต่ถ้าโรงเรียนสามารถจัดหารถของโรงเรียนเองได้ก็จะทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายและมีความสะดวกยิ่งขึ้น

³อารีรัตน์ สุกเมธี, "การศึกษาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505).

ในปี พ.ศ. 2515 ภิญโญ ตันทิพยคุปต์⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขอบเขตและลักษณะการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนมาประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิผลทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร รวม 10 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูทุกคนได้ใช้แหล่งความรู้ในชุมชนบางแห่งเพื่อประกอบการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย แหล่งความรู้ที่ใช้นั้นครูส่วนใหญ่นิยมให้นักเรียนออกไปฟังปาฐกถาหรือการอภิปราย รวมทั้งการแนะนำหรือพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน การจัดทัศนศึกษาเป็นวิธีการที่ครูบางคนใช้อยู่แต่ไม่มากนัก วิธีการที่ครูใช้น้อยที่สุดในการนำเอาแหล่งความรู้ในชุมชนมาสู่โรงเรียนคือการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้นักเรียนฟัง ในด้านที่เกี่ยวกับการจัดทัศนศึกษามีอุปสรรคที่ทำให้ครูไม่ค่อยจัดคือความปลอดภัยของนักเรียนในการเดินทาง ส่วนการเชิญวิทยากรมาบรรยายนั้นครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้เชิงเพราะไม่มีค่าใช้จ่ายและชั่วโมงพิเศษเพื่อกิจกรรมนี้โดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามก็ตั้งครุทุกคนมีความเห็นว่แหล่งความรู้ในชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่มิประโยชน์ มีความจำเป็นและสำคัญต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ไม่น่ากัน้อย และครูยังเห็นว่านักเรียนมีความสนใจในการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนภายใต้การนำของครูมาก แต่มีครูเพียงจำนวนน้อยที่รู้สึกว่ตนเองมีความรู้ความเข้าใจในการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเพียงพอ สำหรับการเปรียบเทียบสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนปรากฏว่นักเรียนเรียนได้ดีขึ้นและมีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงขึ้นเมื่อครูได้นำแหล่งความรู้ในชุมชนมาช่วยในการสอน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่ครุควรตระหนักในความจริงที่ว่แหล่งความรู้ในชุมชนนั้นเป็นเพียงสิ่งที่ช่วยในการเรียนการสอน และแต่ละชุมชนย่อมมีแหล่ง

⁴ภิญโญ ตันทิพยคุปต์, "การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

ความรู้ต่าง ๆ กันไป การที่มีแหล่งความรู้ในชุมชนแต่ไม่ได้นำมาใช้ก็ไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ครูจึงควรจะสำรวจแหล่งความรู้ในชุมชนของคนและศึกษาวิธีการใช้ให้เข้าใจเพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้อย่างจริงจัง

ในปีเดียวกันนี้เอง พรเพ็ญ ชีระกุล⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกวิทยาศาสตร์ โรงเรียนราษฎรในเขตนครหลวง" โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกวิทยาศาสตร์ โดยพิจารณาถึงวิธีสอน การใช้อุปกรณ์ ตลอดจนสำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศอันมีผลต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสำรวจความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการวัดผลอีกด้วย ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในโรงเรียนราษฎร 3 แห่ง ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2515 และครูจากโรงเรียนเดียวกันซึ่งกำลังทำการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า สาเหตุที่ทำให้ครูชอบสอนประวัติศาสตร์ เพราะเห็นว่า เป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์กับวิชาอื่นอย่างกว้างขวาง ส่วนสาเหตุที่ครูไม่ชอบสอนวิชานี้ เพราะอุปกรณ์การสอนหายากและถ้ามักใช้ลำบาก สำหรับเรื่องวิธีสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ให้การอธิบายแบบบรรยายสลับกับการให้นักเรียนจด ส่วนอุปกรณ์การสอนนั้นครูส่วนใหญ่มักจะใช้แผนที่ แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่าอุปกรณ์การสอนมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของครู ในเรื่องการวัดผลครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีประโยชน์สำหรับปรับปรุงการสอน และส่วนใหญ่ก็จะวัดผลการเรียนการสอนประจำภาคและสอบไล่ปลายปี ในค่านที่เกี่ยวกับนักเรียนปรากฏว่านักเรียนให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์น้อยมากในเรื่องวิธีสอน นักเรียนต้องการให้ครูอธิบายอย่างกว้างขวางและสอดแทรกความคิดเห็นของครูไว้ด้วย ในค่านอุปกรณ์การสอนนักเรียนให้ความเห็นว่าครูไม่ชอบใช้อุปกรณ์การสอนเลย ส่วนในเรื่อง-

⁵พรเพ็ญ ชีระกุล, "การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนกวิทยาศาสตร์ โรงเรียนราษฎรในเขตนครหลวง" (วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

กิจกรรมการสอนนักเรียนต้องการให้จัดทัศนศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนประวัติศาสตร์ที่กำลังศึกษาอยู่ ส่วนแบบเรียนนั้นนักเรียนต้องการให้มีอีกหลาย ๆ เล่ม นอกเหนือจากเล่มที่ใช้อยู่เป็นประจำ และการวัดผลนั้นนักเรียนต้องการให้มีการวัดผลนาน ๆ ครั้ง และต้องการให้ครูใช้ข้อสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัย นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ยังแสดงความเห็นด้วยว่าควรปรับปรุงทั้งตัวผู้เรียนเองและครูผู้สอนเพื่อให้วิชานี้น่าสนใจยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าทางโรงเรียนควรจะสนับสนุนและส่งเสริมการจัดให้มีอุปกรณ์อย่างเพียงพอ โดยที่ครูควรพิจารณาด้วยว่าควรใช้อุปกรณ์ชนิดใดจึงจะเหมาะกับนักเรียน ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูควรจัดบ้างและประการสุดท้ายผู้วิจัยเสนอแนะว่าห้องสมุดโรงเรียนควรเปิดบริการให้นักเรียนอย่างสะดวกเพื่อให้นักเรียนจะได้ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดให้มากที่สุด

ในปี พ.ศ. 2516 สิริวรรณ สุวรรณธาดา⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาสำคัญของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะในแง่ความเหมาะสมของหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน และการวัดผลซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 10 โรงเรียน ผลของการวิจัยปรากฏว่าครุมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทยมากและเวลาเรียนน้อย ไม่ได้สัดส่วนกัน แต่นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว ในแง่ประมวลการสอนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กำหนดนั้นครุเห็นว่าตนเองควรมีส่วนร่วมในการจัดทำด้วย ทั้งครุและนักเรียนเห็นพ้องกันว่าแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยนั้นยังไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความกระชับของเนื้อหาในลักษณะสำคัญ ส่วนวิธีการสอนนั้นยังไม่สู้ดีผลเพราะครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายตามเนื้อหาวิชา นอกจากนี้การสอนยังประสบอุปสรรคด้านอุปกรณ์ซึ่งมีน้อยอันเนื่องมาจากงบประมาณและเวลาของครูผู้สอน สำหรับการจัดกิจกรรม

⁶สิริวรรณ สุวรรณธาดา, "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

การสอนนั้นยังมีน้อยมากทั้ง ๆ ที่ครูและนักเรียนเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการสอน มากก็ตาม ส่วนในด้านการวัดผลครูส่วนใหญ่ใช้ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัยคู่กันไป แต่ทั้งครู และนักเรียนเสนอแนะว่าควรใช้วิธีการวัดผลแบบอื่น ๆ เพิ่มเติมโดยไม่ควรเน้นในค่าความ จำอย่างเดียว ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่ากระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้เหมาะสม โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยวิชาการ เฉพาะ เช่น สยามสมาคมหรือคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย เป็นต้น ส่วนสถาบัน- ฝึกหัดครูรวมทั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ควรมีบทบาทมากขึ้นในการฝึกอบรมครูผู้ สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยทั้งก่อนและระยะปฏิบัติงานของครู โดยเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพ ด้านวิธีสอนและการวัดผล นอกจากนั้นครูสังคมศึกษาควรสร้างความรู้สึกระหนักใจในความ สำคัญและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ไทยในฐานะที่จะเป็นวิถีทางของการดำรงรักษาไว้ ซึ่งมรดกของชาติไทยคู่กันไปกับการส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ของนักเรียน

สำหรับการวิจัยในต่างประเทศซึ่งพอจะเกี่ยวข้องและอาจนำมาศึกษาพิจารณาเป็น แนวทางประกอบการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้ คือ

ไบรอน จี แมซเซียลาส⁷ (Byron G. Massialas) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Description and Analysis of a Method of Teaching a High School Course in World History" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิธีสอนประวัติศาสตร์โลกใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาและวิเคราะห์ผลของการสอนวิธีต่าง ๆ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีสอนเพื่อใช้ ในการวิจัยครั้งนี้เป็น 2 วิธี คือ วิธีสอนแบบที่ 1 เป็นวิธีการเรียนการสอนแบบวิธีการทาง วิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ที่อาศัยวิถีทางแห่งปัญญาโดยนักเรียนจะเป็นผู้ตั้ง ปัญหา ทั้งสมมติฐาน แก่ปัญหา รวมทั้งสามารถสรุปเหตุผลและอธิบายปัญหาต่าง ๆ ได้ ส่วน

⁷Byron G. Massialas, "Description and Analysis of a Method of Teaching a High School Course in World History," Dissertation Abstracts, Vol. XXII (November, 1961), p. 153 OA.

วิธีสอนแบบที่ 2 นั้น เป็นการสอนแบบบรรยายเนื้อหาวิชาตามข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อย่างละเอียด ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนา โดยกำหนดนักเรียนซึ่งกำลังเรียนวิชาประวัติศาสตร์โลก จำนวน 4 ห้องเรียนโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกใช้วิธีสอนแบบที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิเคราะห์และวัดผลออกเป็น 2 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการวัดความแตกต่างของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยการให้ข้อทดสอบมาตรฐานซึ่งกำหนดไว้ 2 ชุดคือ ชุดที่ 1 เป็นข้อทดสอบ Cooperative World History ซึ่งใช้วัดความรู้ในเนื้อหาวิชา และชุดที่ 2 เป็นข้อทดสอบ STEP Social Studies Test ซึ่งใช้วัดความสามารถเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ส่วนวิธีที่ 2 คือ การวัดผลจากระเบียบสะสมทางพฤติกรรมของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้บันทึกเหตุการณ์ประจำวันของนักเรียนและบันทึกเสียงระหว่างการเรียนในชั้นที่มีการอภิปรายและถกเถียงกัน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนกลุ่มแรกที่เรียนโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้มากเท่ากับนักเรียนกลุ่มที่ 2 ในทำนองเดียวกันนักเรียนกลุ่มที่ 2 ซึ่งใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหาวิชาตามข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อย่างละเอียดนั้นก็มีความสามารถในการทำข้อทดสอบ STEP Social Studies Test ได้เท่ากับนักเรียนกลุ่มแรก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่านักเรียนกลุ่มแรกมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มแรกนี้เห็นได้ชัดว่าเป็นความสามารถที่อาศัยความรู้และเหตุผล ทั้งยังได้รับการพัฒนาทักษะและทัศนคติให้สัมพันธ์กับความคิดได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลประการสุดท้าย ผู้วิจัยพบว่าจากการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันในชั้นเรียนนั้นนักเรียนที่ได้เรียนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีความสามารถในการอภิปรายและถกเถียงปัญหาโดยมีความคิดอ่านอย่างมีเหตุผลมากกว่านักเรียนซึ่งได้รับการสอนแบบบรรยายตามข้อเท็จจริงอย่างละเอียด

004561

เฟรด อาร์โนลด์ จอห์นสัน⁸ (Fred Arnold Johnson) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"Depth Versus Breadth in Teaching American History to High School Students" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการสอนวิชาประวัติศาสตร์อเมริกันแบบวิธีการอธิบายเนื้อหาวิชาให้ละเอียดลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง กับการสอนแบบอธิบายเนื้อหาครอบคลุมเรื่องราวอย่างกว้าง ๆ ว่าการสอนแบบใดนักเรียนจะมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนมากกว่าและผลการเรียนรู้แบบใดจะมั่นคงโดยผู้เรียนจะจดจำได้นานกว่ากัน ตลอดจนต้องการศึกษาเปรียบเทียบประโยชน์อันพึงจะได้รับจากการสอนทั้ง 2 แบบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองกับตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยผู้วิจัยแบ่งนักเรียนที่จะทำการทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ใช้การสอนแบบอธิบายเนื้อหาวิชาให้ละเอียดลึกซึ้งเฉพาะเรื่องกับกลุ่มภายใต้การควบคุมซึ่งแบ่งย่อยออกเป็นกลุ่มเล็กอีก 2 กลุ่ม โดยกลุ่มย่อยทั้ง 2 กลุ่มนี้ จะใช้การสอนแบบอธิบายเนื้อหาครอบคลุมเรื่องราวอย่างกว้าง ๆ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวคงที่ในการทดลองครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนและระยะเวลา ภายหลังจากการทดลองการสอนทั้ง 2 แบบแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบ The Crary American History Test และ The California Test in Social and Related Sciences Advanced เพื่อวัดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่าการสอนทั้ง 2 แบบนั้น มีผลไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นในระยะสั้นภายหลังจากการทดลองหรือในระยะยาวภายหลังจากการใช้แบบทดสอบดังกล่าววัดผลแล้ว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อสังเกตว่าอาจเป็นไปได้ในข้อที่ว่าแบบทดสอบ The Crary American History Test และ The California Test in Social and Related Sciences Advanced นั้นมุ่งที่จะวัดความจำในคำที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชามากกว่าการวัดผลในคำอื่น ๆ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยครั้งนี้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของอเมริกันนั้นสามารถเรียนโดยวิธีการทั้ง 2 แบบ ดังกล่าวได้โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลในการสะสมความรู้ขอเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อเมริกันเลย

⁸ Fred Arnold Johnson, "Depth Versus Breadth in Teaching American History to High School Students," Dissertation Abstracts, Vol. XXII (February, 1962), pp. 2718 - 2719 A.

เมื่อปี ค.ศ. 1962 ได้มีการประชุมครั้งสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา⁹ ที่ Edicott House ของสถาบัน M.I.T., Dedham, Massachusetts โดยมี American Council of Learned Societies และ Educational Services, Incorporated เป็นผู้อุปถัมภ์ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 40 คน จากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องหลักสูตรตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยม สรุปผลได้ว่าไม่ควรจัดวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาแยก ควรจัดเป็นวิชารวมจนถึงชั้นมัธยม นอกจากนี้ในกรณีที่จัดเป็นวิชาเลือกเท่านั้น ที่ประชุมครั้งนี้มีความเห็นว่า การสอนสังคมศึกษาควรใช้สถานการณ์ที่เป็นจริงและใช้วิธีการศึกษาคนควาจริง ๆ

สำหรับความเคลื่อนไหวในต่างประเทศเกี่ยวกับวิธีสอนสังคมศึกษา John U. Michaelis¹⁰ ได้สรุปความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาไว้ในเอกสารชื่อ Using Current Curriculum Developments ของ Association for Supervision and Curriculum ดังต่อไปนี้ คือ

1. เน้นความสำคัญของการสอนให้เกิดความคิดรวบยอดขั้นพื้นฐาน (Basic Concept) มากขึ้นเพราะจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าเดิม
2. เน้นเกี่ยวกับวิธีสอนว่าควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ตั้งแต่ขั้นต้น ๆ ต่อมาก็ค่อย ๆ ขยายขึ้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้นเมื่ออยู่ชั้นสูง ดังนั้นการเรียนจึงมีเรื่องเรียนซ้ำกันซึ่งเชื่อว่าจะทำให้นักเรียนเข้าใจดียิ่งขึ้น
4. มุ่งให้เด็กเกิดทัศนคติว่าความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ยุติ การค้นคว้าอาจทำให้พบสิ่งใหม่ ๆ ฉะนั้นการเรียนรู้อาจไม่มีวันจบสิ้น

⁹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือนิเทศการศึกษาวินิจฉัยสังคมศึกษา (พระนคร : ครูสภา, 2513), หน้า 19.

¹⁰หน่วยศึกษานิเทศก์, เรื่องเดิม, หน้า 41 - 42.

5. ส่งเสริมให้เด็กรู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ (Method of Inquiry)
6. ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ได้ตามคำฟัง
7. ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดวิพากษ์วิจารณ์
8. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เหตุการณ์ปัจจุบัน
9. พิจารณาบทบาทของค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์
10. ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมของบรรดาชาติต่าง ๆ

เจมส์ แพตเตอร์สัน¹¹ (James Patterson) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Problems in Social Studies Instruction in Thai High Schools" โดยผู้วิจัยใช้เวลา 1 ปี สัมภาษณ์ครูผู้สอนสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ผลของการศึกษาสรุปปัญหาการสอนสังคมศึกษาได้ 9 ปัญหา คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการสอน ครูไม่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษาที่เขียนไว้ในหลักสูตร เช่น ครูไม่ได้สอนหรือไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์หรือรู้จักการแก้ปัญหาถึงแม้ว่าหลักสูตร จะได้เน้นถึงจุดมุ่งหมายนี้
2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ครูสังคมศึกษาที่มีความรู้ดีมักจะสอนอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยให้เหตุผลว่าเพื่อจะได้มีโอกาสก้าวหน้าทางวิชาการและอาชีพ เช่น สามารถจะไปศึกษาต่อภาคค่ำได้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ทำให้มาตรฐานการสอนสังคมศึกษาค่าลง เนื่องจากครูละเลยหน้าที่ในการสอนโดยหันไปเอาใจใส่เรื่องการศึกษาของตน นอกจากนี้ครูบางคนลาไปศึกษาต่อทำให้เพิ่มชั่วโมงสอนแก่ครูคนอื่นซึ่งนับเป็นภาระที่หนักเกินไป ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ครูที่มีปริญญาจากต่างประเทศมักจะได้รับความนิยมยกย่องมากกว่าครูที่

¹¹James Patterson, "Problems in Social Studies Instruction in Thai High Schools," The Social Studies, Vol. II (February, 1966), pp. 61 - 64.

พบในเมืองไทย ทั้ง ๆ ที่บางครั้งครูที่จบจากต่างประเทศไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในประเทศไทยได้

3. ปัญหาการขาดแรงจูงใจในการเรียนการสอน เพราะส่วนใหญ่เป็นการสอนแบบบรรยายและเน้นการท่องจำมาก นอกจากนี้การวัดผลส่วนมากยังเป็นการทดสอบความจำด้วย

4. ปัญหาเรื่องหนังสือแบบเรียนซึ่งมีน้อย

5. การขาดแคลนแหล่งค้นคว้า ห้องสมุดมีน้อย หนังสือส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่หรือไม่ได้ใช้เลย ครูขาดความรู้เรื่องการใช้อุปกรณ์

6. ขาดเสรีภาพทางค่านิยมวิชาการ มีการอภิปรายทางวิชาการน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางค่านิยมการเมือง

7. ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชา วิชาสังคมศึกษาแยกเป็นรายวิชาขาดการประสานงานกันระหว่างครูผู้สอน

8. ปัญหาเรื่องการวิจัย คือไม่สามารถถามคำถามผู้ที่มีความรับผิดชอบเรื่องนั้น ๆ โดยตรงได้

9. ปัญหาหลักสูตรซึ่งมีเพียงหลักสูตรเดียว

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตร สังคมศึกษาและปรับปรุงโปรแกรมการฝึกหัดครู นอกจากนี้ควรจัดสรรงบประมาณค่านิยม การศึกษาให้มากขึ้นกว่านี้

การวิจัยต่อไปนี้แม้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่ก็พอจะเป็นแนวในการศึกษาพิจารณาปัญหาและความต้องการของครูในการสอนวิชานี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวในการสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ด้วยคือ

จอห์น พอล แอทกินส์¹² (John Paul Atkins) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Inservice Experiences for Social Studies Teachers in Selected Public School Systems in Tennessee" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์อันแท้จริงของการให้โปรแกรมการอบรมแก่ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมของโรงเรียนในรัฐเทนเนสซี ผู้วิจัยได้สรุปผลและข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ คือ

1. ก่อนการจัดโปรแกรมการอบรมแต่ละครั้งจำเป็นต้องระบุความมุ่งหมายที่สำคัญให้ชัดเจนเสียก่อน
2. ควรมีการประเมินผลโปรแกรมการอบรมทุกหน่วยโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
3. การจัดโปรแกรมการอบรมแก่ครูสังคมนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับนโยบายของโรงเรียน
4. ควรมีการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารภายในของโรงเรียนแต่ละหน่วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ภัยเหตุที่ครูสังคมนั้นแต่ละคนมีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน ดังนั้นการให้บริการเพื่อปรับปรุงการสอนจึงควรจัดให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความถนัดและความสนใจของครูแต่ละคนเป็นสำคัญ
6. การกำหนดลักษณะของโปรแกรมการอบรมนั้นควรยึดตามความต่อเนื่องของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาเป็นสำคัญด้วย
7. การเลือกกิจกรรมและการให้การฝึกอบรมชนิดต่าง ๆ นั้น ควรให้อยู่ภายในขอบเขตของวิชาสังคมศึกษา

¹²John Paul Atkins, "Inservice Experiences for Social Studies Teachers in Selected Public School Systems in Tennessee," Dissertation Abstracts ,Vol. XXII (April, 1969), p. 3889 A.

8. ควรมีการปรับปรุงโปรแกรมการปฐมนิเทศครูสังคมศึกษาเสียใหม่เพื่อให้เหมาะสมและได้ผลดียิ่งขึ้น

9. ควรมีการปรับปรุงโปรแกรมการพบปะเยี่ยมเยียนของครูสังคมศึกษาระหว่างโรงเรียนใหม่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. การให้โปรแกรมการฝึกอบรมที่ตั้นควรจะสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา

11. ควรเน้นให้เห็นความสำคัญในด้านการนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับบทเรียนและวิธีสอนในห้องเรียน

12. โปรแกรมการฝึกอบรมที่ตั้นจะต้องเป็นการช่วยกระตุ้นให้ครูรู้จักเลือกเนื้อหาวิธีสอนตลอดจนกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

บิลลี จีน เรย์โนลด์¹³ (Billy Gene Reynolds) ได้วิจัยเรื่อง "Social Studies Practices in Selected Secondary Schools in East Tennessee" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโปรแกรมสังคมศึกษาและเกณฑ์ปฏิบัติกันในโรงเรียนมัธยมในรัฐเทนเนสซี ผลการวิจัยปรากฏว่าครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนทางด้านวิชาการคือ ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเกี่ยวกับสังคมศึกษา แต่มีครูเพียงเล็กน้อยที่เป็นสมาชิกวารสารที่เกี่ยวกับสังคมศึกษาเป็นประจำ ครูส่วนมากไม่มีเวลาว่างในระหว่างภาคเรียนซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาความคิดใหม่ ๆ อย่างไรก็ตามวิธีวิธีการสอนที่ครูนิยมใช้มากที่สุดคือ Role-play และการสอนมักเน้นด้านเศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา และเรื่องระหว่างประเทศ

¹³ Billy Gene Reynolds, "Social Studies Practices in Selected Secondary Schools in East Tennessee," Dissertation Abstracts, Vol. XXX (May, 1970), p. 4897 A.

กอร์ดอน สกอตท บาคัส¹⁴ (Gordon Scott Bachus) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพิจารณางานและทัศนคติของครูสังคมศึกษาที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและหลักสูตรทั้งหมด ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ครูสอนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาในรัฐอาร์แคนซอ ยังไม่มีการ เตรียมตัว เพียงพอในงานสอน ส่วนในด้านความกว้างขวางของวิชาสังคมศึกษา ข้อมูลได้แสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาได้รับความเชื่อถือในด้านวิชาประวัติศาสตร์มากกว่าสังคมศาสตร์ด้านอื่น ๆ
2. ครูสังคมศึกษาจำนวนมากสอนวิชาของตนไม่ตรงกับภูมิหลังที่ตนได้เรียนมา
3. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาของตนในหลักสูตรมัธยมศึกษา

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เนื่องจากครูสังคมศึกษาในรัฐอาร์แคนซอ มีจำนวนน้อยที่เป็นสมาชิกสมาคมอาชีพและวารสาร เกี่ยวกับอาชีพและวัสดุที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดังนั้น The Arkansas Council for the Social Studies จึงควรยื่นมือเข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพของครูสังคมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาให้ครูมีการ เตรียมตัวทางวิชาการ เพิ่มขึ้น

¹⁴Gordon Scott Bachus, "An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas," Dissertation Abstracts, Vol. 33 (October, 1972), p. 3791 A.